

Nr 459

Av herr *Svanström m. fl.*, om *höjt anslag till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling.*

(Lika lydande med motion nr 829 i Andra kammaren)

Under rubriken Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling i bilaga 11 till statsverkspropositionen hemställer departementschefen om oförändrat anslag av 610 000 kr.

I sammanhanget redovisas att som bidrag till växtförädlingsarbetet vid *Algot Holmberg och Söner AB* för budgetåret 1966/67 anvisats 30 000 kr. Firman begär ett med 90 000 kr. förhöjt anslag som bidrag till sitt förädlingsarbete.

Under fjolåret övertog *Weibullsholm aktiestocken i Algot Holmberg och Söner* men firmans förädlingsarbete kommer att fortsätta, vilket framgår av en artikel i *Weibullsholms årsbok 1967* där docenten *Fajer Fajersson* skriver:

Holmbergs Utsädesförädlings arbete i gången tid karakteriserades ofta av punktinsatser, gällande någon särskilt viktig eller intressant kulturväxt. Internationellt uppmärksammade har de omfattande arbetena med sojabönan blivit. Det har här lyckats *Sven A. Holmberg* att få fram ett material, som i det stora sojalandet USA betecknats som norra halvklotets tidigaste. I en avspärrningssituation kan *Holmbergs sojaväxtförädling* få mycket stor betydelse även för vårt land.

Under de senaste tio åren har tyngdpunkten i *Holmbergs förädlingsprogram* alltmer kommit att gälla stråsådens förädling med särskilt beaktande av odlingssäkerheten under mellansvenska förhållanden. Arbetet har när det gäller korn och havre skett med stöd av och i nära samarbete med *Pajbjergfonden*, ett av Danmarks mest ansedda växtförädlingsföretag under ledning av den framstående förädlaren *Henrik Bøgh*. Även i fråga om höstvetete har ett visst samarbete ägt rum med *Pajbjergfonden*. I vårvete, där det mest omfattande och värdefullaste förädlingsmaterialet uppbyggts, har *Sven Holmberg* som ansvarig förädlingsledare i hög grad gått sina egna vägar. Han har arbetat med material från nordligaste Europa, Ryssland och Kanada för att få in värdefulla tidighetsgener i vårvete. Från södra Europa och Ostasien har hämtats korsningskomponenter med förväntad hög resistens mot groningsskador. När det gäller resistensen mot dessa skördeskador har professor *Erling Strands* forskningar vid Norges Lantbrukshögskole om groningsvila hos sädesslagen givit värdefull ledning åt det praktiska förädlingsarbetet. Under vidsträckt resor har *Sven Holmberg* insamlat material och knutit personliga kontakter av stor betydelse för förädlingsverksamheten.

Förf. har vid upprepade, grundlig genomgång av det Holmbergiska vetematerialet kommit till den slutsatsen, att detta om möjligt bör bearbetas efter hittillsvarande riktlinjer som en självständig verksamhet. Detsamma gäller korn- och havrematerialet hos Holmbergs. Det har ansetts, att kravet på hård selektion med tanke på odlingssäkerhet under svåra, mellansvenska skördebetingelser därmed bäst tillgodoses.

Detta är bakgrunden till att det i nuläget bedömts vara riktigtast, att Weibullsholms Växtförädlingsanstalt och Holmbergs Utsädesförädling arbetar vidare som separata enheter med egna förädlingsprogram men givetvis i nära samarbete med varandra. Samarbetet innebär först och främst att Weibullsholm ställer sina betydande laboratorieresurser till förfogande för vissa nya undersökningar för Holmbergs räkning och vidare upplåter sina omfattande försöksfält i olika delar av landet för en mera ingående prövning på tidigt stadium av Holmbergs material än vad som hittills varit möjligt. På detta sätt bör förädlingsarbetet hos Holmbergs kunna utnyttjas på ett effektivare sätt än vad som utan det nya samarbetet kunnat ske.

Det är de första årens urval i korsningsavkommorna som sätter gränserna för det fortsatta förädlingsarbetets möjligheter. I sädesförädling för Mellansverige bör de grundläggande förädlingsarbetena och särskilt de första årens för framtiden avgörande urval utföras i mellansvensk odlingsmiljö med hänsyn till klimatområdets samspel mellan växttid, värmesumma och daglängd. Lokalisering av förädlingsarbetets första stadier till annat område med väsentligt olika klimat skulle minska eller omintetgöra möjligheten av närmare genekologisk anpassning. Med klart begränsat syfte av närmare genetisk anpassning till mellansvenska odlingsvillkor har Algot Holmberg och Söner AB framställt ett värdefullt förädlingsmaterial av flera växtslag, däribland vårvete, höstvete och havre. Förädlingsuppgiften är ofrånkomligt förbunden med det mellansvenska jordbrukets fortsatta rationalisering.

En uppräknig av anslaget till Holmbergs underlättar fullföljandet av för mellansvenskt jordbruk angeläget växtförädlingsarbete hos firman. En fördubbling av statsanslaget för ifrågavarande ändamål får anses vara önskvärd.

Med hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 640 000 kr. till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1967/68, varav 60 000 kr. anvisas som bidrag till växtförädlingsarbetet vid Algot Holmberg och Söner AB.

Stockholm den 26 januari 1967

Ivan Swanström (cp)

Carl Eskilsson (h)

Eric G. Peterson (fp)

Birger Isacson (h)